

N:o 14.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag angående allmänt tingssammanträdes likställighet i vissa fall med häradsting, lag angående ändring i vissa fall af tiden för insändande af förteckning å lagfarter, lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken och lag angående ändrad lydelse af 8 kap. 1 § giftermålsbalken; gifven Stockholms slott den 24 januari 1896.

Under åberopande af bifogade i Statsrådet och Högsta Domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid bifogade förslag till

1:o lag angående allmänt tingssammanträdes likställighet i vissa fall med häradsting;

2:o lag angående ändring i vissa fall af tiden för insändande af förteckning å lagfarter;

3:o lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken; och

4:o lag angående ändrad lydelse af 8 kap. 1 § giftermålsbalken.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Aug. Östergren.

Förslag

till lag angående allmänt tingsammansträdes likställighet i vissa fall med häradsting.

Härigenom förordnas som följer:

Der, enligt lag eller författning, talan bör anhängiggöras eller annan åtgärd vidtagas sist å det ting, som först infaller sedan visst förhållande inträdt eller viss derifrån räknad tid förflutit, skall i tingslag, der ting hållas enligt förordningen den 17 maj 1872, hvad föreskrifvet är fullgöras senast å det allmänna tingsammansträde, som först hålles efter det förhållandet inträdt eller den afgifna tiden derefter förflutit. Ankommer på rätten eller domaren att förordna, att åtgärd skall vidtagas å visst ting, varde i tingslag, hvarom nu är sagdt, förordnandet efter ofvan stadgade grunder lämpadt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1897; dock må åtgärd, därför tid ej är af rätten eller domaren utsatt och som enligt ofvan gifna bestämmelser skall vidtagas å visst sammansträde under nämnda års vårting, företagas äfven vid senare sammansträde under sagda ting.

Förslag

till lag angående ändring i vissa fall af tiden för insändande af förteckning å lagfarter.

Härigenom förordnas som följer:

I tingslag, der ting hållas enligt förordningen den 17 maj 1872, skall hvad i 17 § af förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 finnes stadgadt om tid för insändande till Konungens befallningshafvande af förteckning å beviljade lagfarter tillämpas allenast i fråga om sådana lagfarter, som meddelas å särskildt, för tingets afslutande hållet sammansträde, men för hvarje allmänt sammansträde under tinget skall sådan förteckning insändas inom en månad efter sammansträdet slut.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1897.

Förslag

till lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken.

Härigenom förordnas, att 9 kap. 4 § ärfdabalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

Nu är boet upptecknad; då bör en afskrift af bouppteckningen hos domaren ingifvas inom en månad derefter; men i häradsrätten vid det ting, som näst efter en månad infaller. Är någon af arfvingarne omyndig eller utrikes stadd, varde ock den rätt hos domaren intecknad, som omyndig eller utrikes vistande i arfvet eger.

Förslag

till lag angående ändrad lydelse af 8 kap. 1 § giftermålsbalken.

Härigenom förordnas, att 8 kap. 1 § giftermålsbalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

Vilja man eller qvinna, der hon ej under giftoman står, eller giftoman å mös vägnar, göra förord sig emellan före äktenskapet; då skola de det skriftligen och med tvenne vittnen upprätta, innan vigsel sker. Ej må förord göras om annat än makarnes giftorätt eller förvaltningen af hustruns enskilda egendom. Förord må ej heller göras till förfång för dem, som bättre rätt till någonderas egendom å den tid hafva. Äktenskapsförord skall öppet ingifvas till rätten i den ort, der makarne hafva sitt bo och hemvist, eller sätta sig neder att bo, i staden inom åttonde dagen och på landet sist å det ting, som infaller näst efter en månad sedan vigsel skett, och låte rätten det i protokollet införas. Är vigsel å annan ort förrättad, och kan förty den lagföljd ej ske, som nu föreskrifven är, då skall förord inom sagda tid hos rätten i vigningsorten företes, och varde det, då makarne till boningsorten kommit, sist inom en månad i stad, och å landet vid det ting, som näst efter tre månader infaller, till rätter domstol ingifvet, med bevis af rätten i vigningsorten, att det der företedt varit. Är ej med förord så förfaret, som nu sagdt är; vare det kraftlöst. Hvar som begär, ege att hos rätten undfå del af äktenskapsförord.

---

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 15 november 1895,*

i närvaro af:

hans excellens herr statsministern *Boström*,
hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve *Douglas*,
statsråden: friherre *Åkerhielm*,
Östergren,
Groll,
Wikblad,
Gilljam,
friherre *Rappe*,
Christerson,
Wersäll.

Departementschefen statsrådet *Östergren* anmälde i underdånighet:
Riksdagens skrifvelse den 30 april 1894, innefattande anhållan, att
Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till
sådan ändring i 11 kap. 2 § jordabalken samt uti gällande lagfarts- och
inteckningslagar, att i de domsagor, der allmänna sammanträden hållas, sådana
sammanträden i fråga om tidsbestämmelser må hafva samma betydelse som
ting i öfriga domsagor.

Efter att hafva redogjort för innehållet i Riksdagens skrifvelse anförde
departementschefen:

»De stadganden i lagfarts- och inteckningsförordningarna, som i Riks-
dagens skrifvelse afses, torde vara:

i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16
juni 1875:

2 §, enligt hvilken lagfart å landet skall sökas sist vid det lagtima ting, som infaller näst efter sex månader sedan fånget skedde; och

17 §, som innehåller, att för hvart ting å landet skall inom en månad efter tingets afslutande förteckning å beviljade lagfarter af domaren insändas till Konungens befallningshafvande;

i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875:

10 § af innehåll att, der ansökning om inteckning på grund af deremot framställt jäf förklarats hvilande och sökanden erhållit anvisning att stämma, sökanden derefter bör sist å det ting, som infaller näst efter tre månader, visa, att han stämt, och, der han vinner saken, å sagda tid sedan domen vunnit laga kraft låta anteckna den uti inteckningsprotokollet;

12 §, deri stadgas, att om inteckningsansökning förklarats hvilande på den grund, att lagfart blifvit sökt men ännu ej beviljad, det åligger inteckningssökanden att, der lagfarten beviljas, inom den tid derefter, som i 10 § stadgas, fullfölja sin ansökning;

13 §, som innehåller liknande föreskrift för det fall, att inteckningsansökning förklarats hvilande i afbidan derpå, att instämd talan om klander å egarens fång eller om återgång deraf eller om lösningsrätt till egendomen varder slutligen pröfvad;

21 §, enligt hvilken, då inteckning förnyats å urtima ting, inteckningshafvaren är skyldig att å nästa lagtima ting förete inteckningshandlingen eller rättens bevis om förnyelsen;

23 § på grund hvaraf, vid fråga om dödning af inteckningar i exekutivt eller under konkurs såld fastighet, domaren å landet skall medelst kallelse, som bör införas tre gånger i allmänna tidningarne, förelägga innehafvare af sådan inteckning att, om han mot inteckningens dödande har något att påminna, sådant hos rätten anmäla sist på första rättegångsdagen af det ting, som infaller näst efter två månader från sista kungörelsedagen;

14, 24, 40, 41, 42, 49, 53, 54 och 56 §§, deri meddelas hänvisning till någon af förestående paragrafer i inteckningsförordningen eller till 11 kap. 2 § jordabalken;

och slutligen 65 §, som bestämmer, att då ansökan om inteckning af underrätt afslagits men beslutet derom blifvit af högre rätt ändradt, sökanden å landet är pligtig att sist å det ting, som infaller näst efter tre månader från det utslaget om ändringen vunnit laga kraft, förete detsamma hos underätten.

Här må äfven erinras, att i 9 § af förordningen, innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning af jernväg, så ock i fråga om förvaltning af jernväg under konkurs, den 15 oktober 1880, hänvisning lemnas till 11 kap. 2 § jordabalken.

Jemväl enligt andra lagrum än de nu omförmälda är emellertid, ehvad ting hålles efter den gamla eller efter den nya ordningen, tiden för vidtagandet af en eller annan åtgärd bestämd med hänsyn till visst ting eller ock föreskrifvet, att viss åtgärd skall för hvarje ting vidtagas.

Så stadgas:

i 8 kap. 1 § giftermålsbalken, att äktenskapsförord skall ingifvas till rätten i den ort, der makarne hafva sitt bo och hemvist eller sätta sig neder att bo, på landet å nästa ting sedan vigsel skett, samt att, om vigseln är förrättad å annan ort, och förty lagföljd enligt nyssnämnda föreskrift ej kan ske, förordet inom sagda tid skall företes hos rätten i vigningsorten och, då makarne kommit till boningsorten, sist vid det ting, som näst efter tre månader infaller, till rätter domstol ingifvas;

i förordningen om uppgifter till domstolarne angående timade dödsfall den 18 februari 1846, att kyrkoherde skall på första rättegångsdagen af hvarje lagtima ting till häradsrätten afgifva förteckning å dödsfall af ofrälse personer;

i 9 kap. 4 § ärfdabalken, att, sedan dödsbo är upptecknad, en afskrift af uppteckningen bör i häradsrätten ingifvas vid nästa ting;

i 18 kap. 1 § samma balk, att enhvar, som fått testamente, är skyldig att sist å det ting, som infaller näst efter sex månader sedan han gifvarens död och testamentet veta fick, uppvisa det inför domaren eller, om han ej har det i handom, låta rätten veta, att testamente till honom gjordt är;

i förordningen angående upphörande af hembudsskyldighet den 16 juni 1875, att talan om lösningsrätt till fast egendom skall å landet instämmas senast till första rättegångsdagen af det ting, som infaller näst efter natt och år, sedan lagfart beviljades å det fäng, som föranledt lösningsanspråket;

i förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866 § 26, att vid fråga om dödning af inteckningar i exproprierad jord det åligger domaren att genom anslag å rättens dörr och genom kungörelse, hvilken bör tre gånger införas i allmänna tidningarne, förelägga innehafvare af sådan inteckning att vid det ting, som först infaller, sedan en månad från sista kungörelsedagen förflutit, hos domstolen anmäla, huruvida något kan vara att mot dödningen påminna;

i förordningen i afseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens värd kvarblifva, den 20 november 1845 § 1, att afhandling om lösöreköp bör, efter det kungörelse derom blifvit i kyrkan uppläst, inför häradsrätten företes senast vid det lagtima ting, som näst efter en månad infaller;

i förordningen om tioårig preskription och om årsstämming den 4 mars 1862 § 11, att då årsstämming är sökt, rätten skall utfärda offentlig stäm-

ning å okända borgenärer att sist före klockan tolf å viss dag, näst efter ett år, gifva sina fordringar an och att, om boet är å landet och urtima ting ej åskas, inställelsen må utsättas till det lagtima ting, som näst efter ett år infaller;

i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895 § 26, att då ansökning om tillstånd att nedsätta bolags aktiekapital i behörig ordning gjorts och förty kallelse å okände borgenärer af rätten utfärdas, om tiden för inställelsen gäller hvad om årsstämming är stadgad;

i förklaringen den 29 juli 1812 öfver 4 § af förordningen den 28 juni 1798 angående lagsökning mot löftesmän att då mot den, som gått i borgen för betalningen af annans skuldebref såsom för egen skuld, handräckning blifvit hos domaren sökt inom föreskrifven tid af tolf månader efter förfallodagen eller efter annan utsatt tid, fordringsegaren är förpligtad att, å landet, fullfölja målet vid nästa ting;

i 17 kap. 9 § 2 mom. handelsbalken, att om vid försträckning in-teckning blifvit utfäst, men borgenären försummat att söka in-teckning vid det ting, som först infaller en månad efter det utfästelsen skedde, in-teckning, som sedan sökes, i visst fall är utan verkan;

i 2 kap. 6 § rättegångsbalken, att vid slutet af dombok skall fogas förteckning på de böter, som vid tinget fallit, och huru de fördelta äro;

i kungörelsen angående skyldighet för härads höfdingarne att föra an-teckning öfver extra förrättningar den 17 juni 1862, att vid domboken för hvart ordinarie ting skall fogas förteckning öfver alla de intill samma tings slut inom häradet eller tingslaget, sedan näst föregående ordinarie ting af-slöts, hållna urtima ting och andra extra förrättningar;

i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, in-teckningar och andra ärenden den 16 juni 1875 § 2, att sedan härads höfding hvarje gång om året hållit ting i sin domsaga, protokoll i dessa ärenden skola till hofrätten insändas senast tre månader derefter;

i 12 kap. 4 § rättegångsbalken, att den, som blifvit tredskovis dömd, skall sedan domen blifvit för honom kungjord, der han vill söka återvinning, instämma talan derom till nästa ting;

i konkurslagen § 7 mom. 4, att då konkursmål skall af rätten hand-läggas, urtima ting bör af domaren utsättas att hållas sist inom fjorton dagar, der ej lagtima ting inom samma tid infaller, eller sökanden önskar, att ären-det ändå må till lagtima ting anstå, och sådant ej af gäldenären bestrides;

i konkurslagen § 14, att inställelse i konkurs i särskildt fall skall utsättas till viss dag under det lagtima ting, som infaller näst efter två månader från den offentliga stämningens utfärdande;

i konkurslagen § 73, att då anmärkningar mot bevakade fordringar inkommit, domaren å landet skall, der ej urtima ting äskas, bestämma viss dag å det efter sammanträdet inför rättens ombudsman först infallande lagtima ting, då parterna hafva att inför rätten sammankomma;

i förordningen om boskildnad och undanskiftande af egendom i makars bo den 18 september 1862, § 3, att inställelse vid boskildnad i särskildt fall skall utsättas till det lagtima ting, som infaller näst efter tre månader från den offentliga stämningens utfärdande;

i förordningen huru gäld vid dödsfall betalas skall och om urarfva-görelse, så ock angående undanskiftande af egendom i död makes bo den 18 september 1862, § 8, att då fråga uppstår om undanskiftande af egendom, offentlig stämning å borgenärerna skall utfärdas, på sätt i 3 § af förordningen om boskildnad är stadgad;

i stadgar om skiftesverket i riket den 9 november 1866 § 136, att om skifte ej klandras inom föreskrifven tid, skiftesmannen bör, för pröfning och fastställelse, ingifva karta och handlingar till egodelningsrätten, vid rättens nästa sammanträde, eller sist vid nästinfallande lagtima ting;

i lagen om dikning och annan afledning af vatten den 20 juni 1879 § 71, att då fråga är om dödning af inteckningar i afträdd fastighet, vid inteckningshafvares inkallande bör så förfaras, som i 23 § inteckningsförordningen stadgas.

I viss mån likartade tidsbestämmelser förekomma äfven:

i nådiga brefvet angående vissa omständigheter, som hädanefter komma att iakttagas i mål, hvilka röra besittningsrätt å kronohemman, den 5 februari 1808 punkt 4, deri föreskrifves, att om kronohemman af åbo öfverlåtes till någon annan än den af dess barn, som enligt stadgade grunder är dertill närmast berättigad, landshöfdingen bör om förhållandet underrätta domaren i orten, som har att vid näst infallande ting förordna en kurator eller god man för åbons omyndiga barn, om sådana finnas;

i 15 kap. 5 § byggningsbalken, som innehåller, att bofast man, som finnes vållande till skogseld, skall stämmas till nästa ting;

i nådiga brefvet angående vissa ordningars förekommande i tjensten af de under hofrätternas jurisdiktion lydande domare m. m. den 27 maj 1801, som bestämmer, att vid hvarje ting skall hållas särskild anteckning, deruti anmärkes, när häradshöfding till tingsstället ankommit m. m., och att denna anteckning inom en månad efter hvarje tings slut skall insändas till hofrätten.

Hit kunna jemväl räknas åtskilliga föreskrifter i 28 kap. byggningsbalken, gästgifvareordningen af den 12 december 1734 och förklaringen den 11 december 1766, hvilka lagrum och författningar enligt 60 § i stadgan

angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 under vissa förhållanden fortfarande kunna komma att tillämpas.

I detta sammanhang torde böra erinras, att stadgandet i 6 § af förordningen den 17 maj 1872, enligt hvilket, der uppskof i mål lagligen bort meddelas till nästa ting, uppskofvet i stället skall ske till nästa allmänna sammanträde, eller, om längre rådrum erfordras, till annat sammanträde under samma eller följande ting, synes omfatta ej mindre 2 § af 12 kap. rättegångsbalken såvidt detta lagrum innehåller, att der å första ting, sedan stämt är, käranden uteblifvit, men svaranden kommit tillstädes, den förstnämnde vid stadgad påföljd har att, å landet vid nästa ting, vidtaga föreskrifna åtgärder, än äfven 17 kap. 31 § rättegångsbalken, som bestämmer, att å landet värjemålsed skall utsättas till det ting, som näst efter två månader infaller, samt 18 kap. 2 § samma balk, deri föreskrifves, att då melankommande part klandrar begge delomännens rätt och de ej alla äro ense, att i saken må strax dömas, domaren skall lägga den melankommande parten tid före, å landet till nästa ting, att utföra sin talan.

Att begränsa ändringen i det afseende, hvarom nu är fråga, till 11 kap. 2 § jordabalken samt lagfarts- och inteckningsförordningarne synes så mycket mindre böra ifrågakomma, som äfven i andra än de af Riksdagen afsedda fall samma skäl tala för tingssammanträdes likställande med ting. Å andra sidan lär man icke kunna utan vidare meddela en allmän föreskrift af innehåll att, i fråga om tidsbestämmelser, tingssammanträden städse skola ega samma betydelse som ting. En granskning af de särskilda i lagar och författningar förekommande stadganden, hvilka skulle beröras af en så allmänt affattad bestämmelse, gifver nemligen vid handen, att en sådan likställighet i vissa fall icke är af något verkligt behof påkallad eller ens lämplig. Så är — för att nämna ett exempel — förhållandet med den skyldighet, som enligt förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 juni 1875 åligger domare å landet, att för hvarje ting inom tre månader derefter till hofrätten insända vid tinget i dessa ärenden förda protokoll.

Flertalet af ofvanuppräknade lagbud företer emellertid öfverensstämmelse deri, att enligt dem det ting, vid hvilket föreskrifven åtgärd bör vidtagas, är bestämdt med hänsyn till någon föregående rättshandling eller annan tilldragelse, så att åtgärden skall vidtagas sist vid det ting, som infaller antingen omedelbart efter tilldragelsen eller sedan viss tid derefter förflutit. Uppenbart är, att det i dessa fall för en snabbare afveckling af rättsförhållandena är af ej ringa betydelse, om i domsagor, der 1872 års förordning länder till efterättelse, tidsbestämmelsen hänförs sig till tingssammanträde i stället för till ting. Lika uppenbart torde äfven vara, att i nämnda fall en förändring

i det af Riksdagen angifna syfte utan olägenhet kan genomföras. Tinget kan nemligen, lika väl som tingssammanträdet, infalla kort efter tilldragelsen eller den annorledes bestämda tiden. Genom förändringen skulle tiderymden mellan tilldragelsen och åtgärdens vidtagande väl i allmänhet förkortas, men under inga förhållanden blifva kortare än den redan enligt nu gällande bestämmelser kan vara. Den skulle således, enligt hvad med fullt fog får antagas, i hvarje fall blifva för ändamålet tillräcklig.

Hvad nu är sagdt gäller ej blott då den enskilde på grund af lagens föreskrift har att vidtaga någon rättshandling å ett på nyssnämnda sätt angifvet ting. Det eger sin tillämpning äfven då rätten eller domaren skall efter enahanda grund förordna om tiden för handlingens utförande. En lagändring i det syfte, hvarom nu är fråga, bör följaktligen omfatta båda dessa fall, hvilket äfven blifvit iakttaget i det förslag till lag angående ändring i vissa fall af gällande föreskrifter om laga tid, som jag har för afsigt att nu för Eders Kongl. Maj:t framlägga. Då för den rättsökande allmänheten svårighet möjligen skulle kunna uppstå, derest förslagets bestämmelser på en gång trädde fullständigt i kraft, har för undvikande häraf i förslaget upptagits ett öfvergångsstadgande, hvarigenom äfven torde undanrödjas all tvekan om lagens tillämplighet i de fall, då osäkerhet derom eljest skulle kunna förefinnas.

Af den sålunda ifrågasatta lagändringen skulle stadgandet i 17 § lagfartsförordningen icke komma att beröras. Enligt detsamma åligger det, såsom förut anförts, domaren å landet att för hvart ting inom en månad derefter insända förteckning å de vid tinget beviljade lagfarter till Konungens befallningshafvande, som har att ofördröjligen genom tryck kungöra förteckningen så som med länskungörelser vanligen förfares. Syftet med denna publikation är naturligtvis att bereda allmänheten och särskildt dem, som hafva intresse af lagfartens meddelande, kännedom härom. Bibehölles detta stadgande oförändradt, under det att tiden för vidtagande af vissa in-teckningsåtgärder inskränktes, skulle ändamålet med lagfartsförteckningarnes kungörande otvifvelaktigt i väsentlig mån förfelas. Har t. ex., då lagfart blifvit sökt men ännu ej beviljad, ansökan om in-teckning förklarats hvilande i afvaktan på lagfartsfrågans slutliga afgörande, och meddelas sedermera lagfart å allmänt tingssammanträde i januari eller februari månad, skulle in-teckningsansökningen anses förfallen, derest den ej fullföljdes vid påföljande maj- eller junisammanträde, således å en tid då kungörelse om lagfarten ännu ej utkommit. Nämnda paragraf i lagfartsförordningen synes sålunda böra ändras derhän, att i tingslag, der ting hålles enligt förordningen den 17 maj 1872, förteckning å lagfarten bör för hvarje sammanträde upprättas och kungöras. Ett förslag i denna rigtning har jag fördenskull låtit uppgöra.

Förordningen angående stämpelafgiften den 9 augusti 1894, enligt hvilken boupptecknings stämpelbeläggning är i väsentlig mån beroende af det sätt, hvarpå boet skall mellan arfvingar och testamentstagare fördelas, bestämmer tillika, att om vid bouppteckning fogas ett i behörig ordning upprättadt arfskifte, sådant arfskifte under vissa förbehåll skall läggas till grund för stämpelafgiftens beräkning. I den skrifvelse af den 11 maj 1894, hvori Riksdagen hos Eders Kongl. Maj:t anmälde sitt beslut i anledning af nådig proposition med förslag till sådan förordning — hvilken skrifvelse, så vidt den berör fråga, hvarom nedan förmäles, blifvit till justitiedepartementet öfverlemnad och nu torde af mig få för Eders Kongl. Maj:t å nyo anmälas — yttrade Riksdagen bland annat, att Riksdagen godkänt Eders Kongl. Maj:ts förslag att ställa arfsskattens uppbörd i sammanhang med bouppteckningen, dervid dock Riksdagen, som funnit det vara i och för den beräkning af belöpande arfsskatt, hvilken skulle åligger vederbörande, synnerligen fördelaktigt, om arfskifte mera allmänt kunde bifogas bouppteckningen vid dennas inlemnande för inregistrering, men tillika uppmärksammat, att nu gällande bestämmelser om tid för boupptecknings upprättande och ingifvande till domstolen understundom torde lägga hinder i vägen härför, ansett sig icke böra underlåta att betona angelägenheten af att Eders Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida icke berörda tid utan olägenhet kunde något utsträckas.

Tiden, hvarinom bouppteckning skall upprättas, är nu i 9 kap. 2 § ärfdebalken bestämd till tre månader efter dödsfallet, hvarefter bouppteckningen enligt 4 § i samma kap. bör ingifvas, till rådstufvurätt och hofrätt inom en månad samt i häradsrätt vid nästa ting. Väl skulle, på sätt Riksdagen anført, med afseende å de för boupptecknings stämpelbeläggning nu gällande föreskrifter, det vara synnerligen önskvärdt, att bouppteckningar i allmänhet vid inregistreringen vore åtföljda af arfskiften. Föga antagligt är dock, att en utsträckning af tiden för boupptecknings upprättande och ingifvande till domstolen skulle medföra en sådan verkan, helst de intressen så väl för det allmänna som för enskilda, hvilka äro förknippade med bouppteckningen, ej torde medgifva någon väsentlig förlängning af denna tid. För öfrigt synes, äfven med nu gällande tidsbestämmelser, i många, att ej säga de flesta, fall svårighet icke möta att, der sterbhusdelegarne så önska, upprätta arfskifte inom den för bouppteckningens ingifvande till domstolen bestämda tid, och under vissa förhållanden eger dessutom domstolen, på grund af stadgandet i 9 kap. 3 § ärfdebalken, att medgifva särskildt anstånd med uppteckningen af boet.

Varder förstberörda förslag till lag angående ändring i vissa fall af gällande föreskrifter om laga tid godkänt, skulle emellertid i domsagor, der förordningen den 17 maj 1872 vunnit tillämpning, anståndet med bouppteck-

nings ingifvande ofta ej uppgå till en månad efter det upptecknandet af boet fullbordades, och således blifva kortare än för boupptecknings företeende vid rådstufvurätt och i hofrätt nu är medgifvet. Då detta ej kan vara lämpligt, särskildt med hänsyn till den af Riksdagen påpekade önskvärdheten deraf, att bouppteckning vid ingifvandet till rätten åtföljes af arfskifte, har jag låtit inom lagbyrån uppgöra förslag till sådan ändring i 9 kap. 4 § ärfdebalken, att icke i något fall bouppteckning behöfver företes vid häradsrätten förr än en månad, sedan den för boets upptecknande bestämda tid förflutit.

Derest tiden för bouppteckningars företeende vid häradsrätt ordnas på nu angifvet sätt, torde för utöfvande af den tillsyn i afseende å dessa handlingars upprättande, som åligger domstolarne, vara nödigt, att häradsrätterna oftare än nu erhålla upplysning om timade dödsfall. En ändring i sådant syfte af ofvan omförmälda förordning den 18 februari 1846 är därför erforderlig, och torde jag framdeles få derom för Eders Kongl. Maj:t framlägga förslag.

Härefter föredrog departementschefen ofvan omförmälda lagförslag, nemligen förslag till

1:o lag angående ändring i vissa fall af gällande föreskrifter om laga tid;

2:o lag angående ändring i vissa fall af tiden för insändande af förteckning å lagfarter; och

3:o lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdebalken, af den lydelse bil. C vid detta protokoll utvisar.

Jemlikt statsrådets hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att Högsta Domstolens utlåtande öfver ofvannämnda lagförslag skulle, för det ändamål 87 § regeringsformen omförmäler, genom note ur protokollet infordras.

Ex protocollo

Carl Boheman.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts Högsta
Domstol onsdagen den 18 december 1895.*

Andra rummet.

Närvarande:

justitieråden *Skarin,*
Lilienberg,
Hammar skjöld,
Afzelius,
Isberg,
Lindbäck,
Wijkander.

Jemlikt Högsta Domstolens beslut den 5 innevarande månad företogs å nyo till behandling de till Högsta Domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlemnade, i protokollet för nämnda dag omförmälda förslag till

1:o) lag angående ändring i vissa fall af gällande föreskrifter om laga tid;

2:o) lag angående ändring i vissa fall af tiden för insändande af förteckning å lagfarter, och

3:o) lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken; varande berörda förslag under bilaga B fogade vid detta protokoll.

1:o) *Förslaget till lag angående ändring i vissa fall af gällande föreskrifter om laga tid.*

Högsta domstolen ansåg de ifrågasatta nya bestämmelserna i sak icke föranleda anmärkning i annat hänseende, än såvidt desamma beröra det i 8 kap. 1 § giftermålsbalken förekommande stadgandet, att äktenskapsförord skall, om vigsel egt rum i makarnes boningsort, på landet ingifvas till rätten å nästa ting, sedan vigseln skett. Denna tidsbestämmelse är redan enligt nuvarande lag onödigt snäf och kan, i händelse vigsel förrättas under någon af de närmaste dagarna före ett börjande ting och afståndet från vigselorten till tingsstället är mera betydande, lätt föranleda allvarsamma svårigheter. Att den ej ofta medför verkliga rättsförluster torde endast vara att tillskrifva, förutom den omständigheten att tingsterminerna infalla högst tre gånger om året, det nästan utan undantag förekommande förhållandet, att ting icke avslutas förr än efter en jmförelsevis längre tid å särskild därför utsatt rättegångsdag, och att således vederbörande intill dess hafva tid på sig att ingifva äktenskapsförordet till rätten. Denna tidsfrist skulle emellertid, i händelse, såsom nu är föreslaget, allmänna sammanträden uti ifrågavarande afseenden likställes med ting, helt och hållet bortfalla i fråga om orter, der tingen äro ordnade enligt 1872 års förordning. Och då härtill kommer, att sammanträden infalla vida oftare än ting, är det att befara, att, om förslaget blefve lag och förenämnda stadgande i 8 kap. 1 § giftermålsbalken bibehölles oförändradt, betänkliga olägenheter deraf kunde komma att föranledas. Till förekommande häraf och då, såsom förut erinrats, tiden för ingifvande af äktenskapsförord i ofvannämnda fall är i gällande lag inskränkt mera än af verkligt behof synes påkalladt, hemställes att, samtidigt med utfärdande af nu ifrågakomna lag, 8 kap. 1 § giftermålsbalken ändras så, att slutterminen för ingifvande af äktenskapsförord till häradsrätt i vigningsorten bestämmes till det ting, som infaller näst efter en månad, sedan vigseln skett.

Justitieråden *Skarin, Hammarskjöld, Afzelius, Isberg* och *Wijkander* anmärkte vidare, att, då meningen vore att ifrågavarande lagförslag skulle vinna tillämpning icke allenast å de fall, då talan borde anhängiggöras eller annan åtgärd vidtagas sist å det ting, som infölle näst efter det en i hvarje särskildt fall föreskrifven tid förflutit från det en viss handling företagits eller eljest ett visst förhållande inträffat, utan äfven å de fall, då åtgärden borde vidtagas å det ting, som infölle omedelbart efter det förhållandet inträddt, men det i förslaget använda uttrycket »sist å det ting, som näst efter viss tid infaller», mindre väl lämpade sig för sistberörda fall, förslaget syntes i denna del böra erhålla en förändrad affattning.

Justitierådet *Lindbäck* anförde: De viktigare lagrum, hvilka genom det remitterade förslagets antagande komme att undergå förändring, torde

vara 1 § i 8 kap. giftermålsbalken, 1 § i 18 kap. ärfdabalken, 2 § i förordningen om lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875, förordningen om upphörande af hembudsskyldighet den 16 juni 1875, 2 § i 11 kap. jordabalken, 10, 12, 13, 14, 21, 23, 24, 40, 41, 42, 49, 53, 54, 56 och 65 §§ i förordningen om inteckning i fast egendom den 16 juni 1875, 26 § i förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866, 71 § i lagen om dikning och annan afledning af vatten den 20 juni 1879, 9 § i förordningen, innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning af jernväg m. m., den 15 oktober 1880, 1 § i förordningen i afseende å handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarblifva, den 20 november 1845, 11 § i förordningen om tioårig preskription och om årsstämming den 4 mars 1862, 26 § i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895, kongl. förklaringen den 29 juli 1812 öfver 4 § af förordningen den 28 juni 1798 angående lagsökning mot löftesman, 25 § i legostadgan den 23 november 1833, 9 § 2 mom. af 17 kap. handelsbalken, 2 och 4 §§ i 12 kap. rättegångsbalken samt 31 § i 17 kap. och 2 § i 18 kap. samma balk, 14 och 73 §§ i konkurslagen den 18 september 1862, 3 § i förordningen om boskilnad m. m. den 18 september 1862 och 8 § i förordningen om urarfvagörelse m. m. af samma dag.

Hvad angår några af dessa lagbud eller sådana, enligt hvilka åtgärd skall af rättsökande vidtagas till eller å nästa ting, som infaller icke efter förloppet af viss utsatt tidrymd utan efter det en viss uppgifven tilldragelse eller rättshandling egt rum, synes förslaget affattning med skäl kunna föranleda tvekan, huruvida ändring af sagda lagbud vore åsyftad. Äfven om, på sätt utan tvifvel är lämpligt, sjelfva lagtexten i berörda hänseende, såsom förut inom Högsta Domstolen påpekats, förtydligas, torde dock härigenom den anmärkta bristen svårligen kunna till fullo afhjelpas, hvarför dessutom synes böra i förslaget ingress uttryckligen angifvas, att nyssnämnda lagbud vore ändrade. Detta förfaringsätt torde i öfrigt böra iakttagas beträffande samtliga ofvan uppräknade lagrum, enär i annat fall de deri upptagna, på en mängd spridda ställen i lagar och författningar förekommande stadganden lätt kunde till följd af misstag eller förbiseende antagas fortfarande ega gällande kraft enligt deras nuvarande lydelse, hvilken jemlikt förslaget skulle oförändrad bibehållas. I händelse ingressen blefve på nämnda sätt fullständigad, borde naturligtvis i densamma tillika antydvas, att ändring skett äfven af öfriga mot den nya lagen stridande föreskrifter.

Justitierådet *Skarin* instämde i hvad justitierådet Lindbäck sålunda anförde.

Justitieråden *Skarin*, *Lilienberg* och *Afzelius* ville fästa uppmärksamhet derå, att uttrycket »tingslag, der förordningen angående ändring i vissa fall

af gällande bestämmelser om häradssting den 17 maj 1872 länder till efterrättelse», vore oegentligt och borde utbytas mot annat, som användts i föregående författningar af civillags natur t. ex. förordningen den 21 mars 1884.

Justitierådet *Hammar skjöld*, med hvilken justitierådet *Skarin* instämde, yttrade:

Utan att göra någon egentlig anmärkning anser jag mig böra fästa uppmärksamhet å en följd af den föreslagna lagförändringen. Äfven när hittills enligt lag eller särskilda förhållanden en handling, sådan förslaget vill afse, kunnat företagas blott vid ett enda ting, har, om ej annat så genom det numera vanliga s. k. sluttinget, åtminstone ett par olika dagar stått vederbörande till buds att företaga den, så att ett med afseende å första dagen inträffadt förfall ej behöft hafva ödesdigra följder. Genom förslaget skulle ej sällan förhållandet blifva ett annat. Så när handlingen får ske blott vid ett tingssammanträde och detta, såsom ofta torde hända, räcker blott en dag. Äfven när enligt lagens föreskrift handlingen skall ske senast vid det ting, som efter viss tid infaller, och lagstiftaren således tänkt sig möjligheten af ett val mellan flera ting, kan det inträffa, att blott ett tings-sammanträde skulle blifva användbart, när nemligen tiden, under hvilken handlingen får företagas, är jembörelsevis kort och det tings-sammanträde, som infaller närmast efter den bestämda tidens utgång, är det första å höstet-tinget och således hålles i början af september eller i vissa tingslag först fyra veckor derefter.

Justitieråden *Skarin*, *Hammar skjöld*, *Afzelius* och *Isberg* anförde här-efter, att rubrikens nuvarande affattning föranledde dertill, att den i förslaget meddelade bestämmelse kunde anses beröra allenast nu gällande föreskrifter om laga tid, och att i följd deraf vid framdeles erforderliga dylika föreskrif-ter det skulle blifva nödigt att välja en form, som hänförde sig såväl till den ena som till den andra ordningen för tings hållande, samt såmedelst upp-komme en dubbelhet i sättet att uttrycka alldeles samma sak, hvarigenom uppenbarligen lätt skulle kunna föranledas misstag.

Justitierådet *Lilienberg* ansåg, med anslutning i öfrigt till denna an-märkning, att rubriken borde fullständigas så, att lagen förklarades angå allmänt tings-sammanträdes likställighet i vissa fall med häradssting.

Beträffande slutligen öfvergångsstadgandet yttrade justitierådet *Lind-bäck*, att detsamma syntes böra erhålla sådan förändrad lydelse, hvarigenom dess egenskap att utgöra en till rättssökandes förman meddelad undantags-bestämmelse komme att skarpere träda i dagen.

Justitieråden *Skarin*, *Hammar skjöld* och *Afzelius* ansågo, att å öfver-gångsbestämmelsen borde kunna gifvas en affattning, som klarare uttryckte hvad dermed åsyftades.

Justitierådet *Lilienberg* hemställde för sin del i detta afseende, om icke, jemte stadgande om lagens tillämplighet från den 1 januari ett bestämdt år, tillika kunde meddelas ett förklarande af det innehåll att, om den i hvarje af lagen åsyftadt fall stadgade utgångspunkt för tidsbestämmelsen infölle före den 1 januari, men det ting, då den bestämda tiden utginge, efter nämnde dag, tiden skulle anses utgå å sagda års vårting, så vida icke med tillämpning af förevarande lag tiden skulle utgå senare, i hvilket fall denna lag skulle vara gällande; och syntes dessa bestämmelser böra iakttagas jemväl i de fall, då efter lagens utfärdande på rätten eller domaren ankomme att förordna om åtgärds vidtagande.

2:o. *Förslaget till lag angående ändring i vissa fall af tiden för insändande af förteckning å lagfarter.*

Beträffande uttrycket »tingslag, der förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 maj 1872 länder till efterrättelse», åberopade justitieråden *Skarin, Lilienberg* och *Afzelius* hvad de vid granskningen af näst föregående lagförslag i detta hänseende anført.

Justitieråden *Hammar skjöld, Isberg, Lindbäck* och *Wijkander* lemnade förslaget utan anmärkning.

3:o. *Förslaget till lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdebalken.*

Justitieråden *Skarin, Hammar skjöld, Afzelius, Isberg, Lindbäck* och *Wijkander* lemnade förslaget utan anmärkning.

Justitierådet *Lilienberg* hemställde, om icke, då förslaget till lag angående ändring i vissa fall af gällande föreskrifter om laga tid, så vida icke åt det samma i vissa afseenden gäfves en annan lydelse, kunde åsyftas endast hittills gällande föreskrifter, nu ifrågavarande lagrum borde bringas till öfverensstämmelse med förstnämnda förslag i fråga om de domsagor, der ting hållas enligt förordningen den 17 maj 1872.

Ex protocollo

Aug. von Hartmandorff.

Förslag

till lag angående ändring i vissa fall af gällande föreskrifter om laga tid.

Häri genom förordnas som följer:

Der, enligt gällande föreskrifter, talan bör anhängiggöras eller annan åtgärd vidtagas sist å det ting, som näst efter viss tid infaller, skall i tingslag, der förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 maj 1872 länder till efterrättelse, hvad föreskrifvet är fullgöras senast å det allmänna tingssammanträde, som efter den angifna tiden först hålles. Ankommer på rätten eller domaren att förordna, att åtgärd skall vidtagas sist å det ting, som näst efter viss tid infaller, varde i tingslag, hvarom nu är sagdt, förordnandet efter ofvan stadgade grunder lämpadt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari ; och skall åtgärd, derför tid ej är af rätten eller domaren utsatt, företagas å nämnda års vårting, der ej enligt denna lag åtgärden må senare vidtagas.

Förslag

till lag angående ändring i vissa fall af tiden för insändande af förteckning af lagfarter.

Häri genom förordnas som följer:

I tingslag, der förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 maj 1872 länder till efterrättelse; skall hvad i 17 § af förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 finnes stadgadt om tid för insändande till Konungens befallningshafvande af förteckning å beviljade lagfarter tillämpas allenast i fråga om sådana lagfarter, som meddelas å särskildt, för tingets afslutande hållet sammanträde, men för hvarje allmänt sammanträde under tinget skall sådan förteckning insändas inom en månad efter sammanträdet slut.

Denna lag träder i kraft den 1 januari —.

Förslag

till lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken.

Häri genom förordnas, att 9 kap. 4 § ärfdabalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

Nu är boet uppteckadt; då bör en afskrift af bouppteckningen hos domaren ingifvas inom en månad derefter; men i häradsrätten vid det ting, som näst efter en månad infaller. Är någon af arfvingarne omyndig eller utrikes stadd, varde ock den rätt hos domaren intecknad, som omyndig eller utrikes vistande i arfvet eger.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fre-
dagen den 24 januari 1896,*

i närvaro af:

hans excellens herr statsministern *Boström*,
hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve *Douglas*,
statsråden: friherre *Åkerhielm*,
Östergren,
Groll,
Wikblad,
Gilljam,
friherre *Rappe*,
Christerson,
Wersäll,
justitieråden: *Afzelius*,
Isberg.

Departementschefen statsrådet *Östergren* anmälde i underdånighet Högsta Domstolens yttrande öfver de enligt statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementsärenden den 15 november nästlidet år till Högsta Domstolen remitterade förslag till lag angående ändring i vissa fall af gällande föreskrifter om laga tid, till lag angående ändring i vissa fall af tiden för insändande af förteckning å lagfarter, samt till lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken.

Härefter yttrade departementschefen:

»De i förstnämnda förslag ifrågasatta nya bestämmelserna hafva inom Högsta Domstolen i sak icke föranledt anmärkning i annat hänseende, än så vidt desamma beröra det i 8 kap. 1 § giftermålsbalken förekommande stad-

gandet, att på landet äktenskapsförord skall till rätten i vigningsorten ingifvas å nästa ting, sedan vigseln skett; och har Högsta Domstolen i afseende härå hemställt att, samtidigt med utfärdande af nu ifrågakomna lag, nyssberörda stadgande i giftermålsbalken måtte ändras så, att slutterminen för ingifvande af äktenskapsförord till häradsrätt i vigningsorten bestämmes till det ting, som infaller näst efter en månad, sedan vigseln skett.

Då de af Högsta Domstolen till stöd för denna hemställan anförda skäl synas mig väl grundade, har jag låtit inom lagbyrån uppgöra förslag till ändring i nämnda syfte af 8 kap. 1 § giftermålsbalken.

I anledning af den utaf Högsta Domstolens fleste ledamöter framställda anmärkning mot det i förstnämnda förslag använda uttrycket »sist å det ting, som näst efter viss tid infaller» hafva i samma förslag vidtagits vissa ändringar i ändamål att med full tydlighet utmärka, att förslaget afser dels de fall, då talan bör anhängiggöras eller annan åtgärd vidtagas sist å det ting, som infaller omedelbart efter det en viss handling företagits eller visst annat förhållande inträffat, dels ock de fall, då åtgärden bör vidtagas å det ting, som infaller sedan en i hvarje särskildt fall föreskrifven tid förflutit från det förhållandet inträddt; hvarjemte, så väl i sagda förslag, som i förslaget till lag angående ändring i vissa fall af tiden för insändande af förteckning å lagfarter, de vid hänvisning till förordningen den 17 maj 1872 använda ordalag, i enlighet med den inom Högsta Domstolen uttalade mening, utbyttts mot annat uttryck, som i enahanda afseende användts i föregående författningar af civillags natur.

Inom Högsta Domstolen hafva vidare i afseende å förslaget till lag angående ändring i vissa fall af gällande föreskrifter om laga tid fem ledamöter anmärkt, att rubrikens affattning föranledde dertill, att den i förslaget meddelade bestämmelse kunde anses beröra allenast nu gällande föreskrifter om laga tid, och att i följd deraf vid framdeles erforderliga dylika föreskrifter det skulle blifva nödigt att välja en form, som hänförde sig så väl till den ena som till den andra ordningen för tings hållande; och har jag till undvikande af de olägenheter, som häraf, enligt hvad nämnde ledamöter påpekat, skulle följa, ändrat rubrikens lydelse till öfverensstämmelse med hvad af en bland desse ledamöter förordats; i sammanhang hvarmed äfven en mindre jemkning i förslagets redaktion af mig vidtagits.

Tillika har jag, jemväl med föranledande af hvad inom Högsta Domstolen erinrats, gifvit öfvergångsbestämmelsen en sådan affattning, att någon osäkerhet om hvad dermed åsyftas icke torde kunna förefinnas.

Genom den sålunda vidtagna ändringen af rubriken till förstnämnda förslag och den dermed sammanhängande jemkningen i förslagets ordalydelse lärer den af en ledamot inom Högsta Domstolen i afseende å förslaget till

lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken gjorda hemställan hafva förfallit.

Slutligen hemställde föredragande departementschefen, att förstnämnda två lagförslag med deri vidtagna ändringar äfvensom förslaget till lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken samt det nu uppgjorda förslaget till lag angående ändrad lydelse af 8 kap. 1 § giftermålsbalken måtte, jemlikt 87 § regeringsformen, Riksdagen till antagande föreläggas.

Med bifall till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdde hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder förordna, att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition af den lydelse, bil. C vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Carl Boheman.